

บทที่ 3

ระเบียบวิธีในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาว่ากำนันผู้ใหญ่บ้านสามารถใช้ตำแหน่งของตนในธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง โดยมีจุดประสงค์ที่ต้องการเน้นศึกษาให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการรับเหมาก่อสร้าง นอกจากนี้ยังต้องการที่จะทราบถึงรูปแบบการรับเหมาก่อสร้างของกำนันผู้ใหญ่บ้านและข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างกำนันผู้ใหญ่บ้านและธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อประโยชน์ต่อการรับเหมาก่อสร้างของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เนื่องจากในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ข้อมูลที่ต้องการทราบนั้นล้วนแต่เป็นข้อมูลที่บ่งบอกถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจรับเหมาก่อสร้างของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ดังนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์เชื่อถือได้จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดวิธีการวิจัยไว้อย่างรัดกุมถูกต้องตามหลักวิชาการ รวมทั้งสามารถนำเอาข้อมูลที่ได้รับจากประชากรในกลุ่มต่าง ๆ มาทำการตรวจสอบยืนยันซึ่งกันและกันได้ อันจะทำให้การศึกษามีความน่าเชื่อถือและเกิดประโยชน์ทางวิชาการ ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาวิจัยจึงได้กำหนดระเบียบวิธีที่ใช้ในการศึกษาวิจัยดังนี้

3.1 วิธีการเก็บข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยนี้ได้กำหนดวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 วิธีการ คือ

1) การวิจัยจากเอกสาร ในการศึกษาได้ค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกำนันผู้ใหญ่บ้านและธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ซึ่งนักวิชาการไทยและต่างประเทศได้ศึกษาไว้ทั้งในรูปของตำรา เอกสาร บทความทางวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ ฯลฯ นอกจากนี้ยังได้ค้นคว้าเกี่ยวกับแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ แนวความคิดเกี่ยวกับผู้นำและอำนาจ แนวความคิดเกี่ยวกับการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบและระบบอุปถัมภ์ เพื่อนำมาเป็นกรอบของการศึกษาวิจัย แหล่งข้อมูลส่วนใหญ่ที่ใช้ในการค้นคว้าได้มาจากห้องสมุดคณะสังคมศาสตร์ สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ห้องสมุดคณะรัฐศาสตรมหาวิทาลัยธรรมศาสตร์ ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ว่าการอำเภอหางดงและที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย เป็นต้น

การศึกษาจากเอกสารใช้เวลาการศึกษาตั้งแต่เริ่มแรกของการวิจัยจนกระทั่งเสร็จสิ้นการวิจัยใช้เวลาประมาณ 1 ปี

2) การวิจัยภาคสนาม ในการวิจัยภาคสนามนี้ได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ปลายเปิดเพื่อสำรวจความคิดเห็น ทศนคติ การติดต่อสัมพันธ์และพฤติกรรมในเรื่องของธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง โดยที่กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นประชากรเป้าหมายที่ต้องการศึกษาโดยตรงจึงได้ทำการสัมภาษณ์กำนันผู้ใหญ่บ้าน นอกจากนี้ได้สัมภาษณ์สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย พนักงานส่วนตำบลหนองควาย ผู้รับเหมาก่อสร้างและประชาชนในตำบลหนองควาย เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาตรวจสอบซึ่งกันและกันด้วย การวิจัยภาคสนามนี้กระทำในพื้นที่ตำบลหนองควาย จังหวัดเชียงใหม่ โดยดำเนินการตั้งแต่เดือนมีนาคม - พฤษภาคม 2543 รวมระยะเวลา 3 เดือน

3.2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ประชากรที่ใช้ในการศึกษาแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ด้วยกันคือ

1. กำนันผู้ใหญ่บ้าน
2. สมาชิกสภา อบต.
3. ประชาชนในตำบลหนองควาย
4. พนักงานส่วนตำบลและเจ้าหน้าที่ของรัฐ
5. ผู้รับเหมาก่อสร้าง

การใช้กลุ่มของกำนันผู้ใหญ่บ้านกับผู้รับเหมา มาเป็นประชากรในการศึกษาก็เนื่องจากบุคคลทั้งสองกลุ่มเป็นผู้ที่ได้เข้ามากระทำความสัมพันธ์ในการรับเหมาก่อสร้างต่อกัน ซึ่งเป็นจุดสำคัญที่งานศึกษาครั้งนี้ให้ความสนใจ เพราะความต้องการที่จะศึกษาบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในธุรกิจรับเหมาก่อสร้างจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับข้อมูลอันเป็นประโยชน์จากทั้งสองกลุ่ม เพื่อที่จะตรวจสอบข้อมูลระหว่างทั้งสองกลุ่มได้อย่างถูกต้อง

การใช้กลุ่มสมาชิกสภา อบต. มาเป็นประชากรในการศึกษานั้นเนื่องจากบุคคลกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับหน่วยงานของรัฐและกำนันผู้ใหญ่บ้าน โดยจะได้รับทราบข้อมูลข่าวสารและการดำเนินการของ อบต.อย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ จึงเป็นผู้ที่รู้ความสัมพันธ์ในเรื่องรับเหมาก่อสร้างของกำนันผู้ใหญ่บ้านได้บ้างไม่มากก็น้อย จึงสามารถจะช่วยให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้

การใช้กลุ่มประชาชนในตำบลมาเป็นประชากรในการศึกษานั้น เนื่องจากบุคคลกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากโครงการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน และเป็นกลุ่มที่

ทราบถึงความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นในตำบลหมู่บ้านของตนเป็นอย่างดีในทุก ๆ เรื่อง จึงเป็นผู้ที่รู้ความสัมพันธ์ในเรื่องรับเหมาก่อสร้างของกำนันผู้ใหญ่บ้านได้บ้าง จึงสามารถให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้ได้

ส่วนการใช้กลุ่มพนักงานส่วนตำบลและเจ้าหน้าที่ของรัฐมาเป็นประชากรในการศึกษานั้นเนื่องจากพนักงานส่วนตำบลและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้กระทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดซื้อ - จัดจ้าง การดำเนินการในการก่อสร้างทุกขั้นตอน จึงย่อมรู้ความสัมพันธ์ในธุรกิจรับเหมาก่อสร้างของกำนันผู้ใหญ่บ้านได้บ้างไม่มากนัก ซึ่งสามารถที่จะช่วยให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้ได้

อย่างไรก็ตามการให้ข้อมูลอาจจะคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริงไปบ้าง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการต้องการรักษาภาพพจน์ของตนที่มีต่อสาธารณชน หรืออาจเกรงว่าผลจากการให้ข้อมูลนั้นอาจส่งผลกระทบต่อตนเองในทางใดทางหนึ่ง ดังนั้นจึงได้นำข้อมูลจากทั้งห้ากลุ่มมาตรวจสอบซึ่งกันและกัน เพื่อให้ข้อมูลที่ได้รับเกิดความน่าเชื่อถือมากขึ้น

3.3 พื้นที่ในการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เลือกเอาตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่เป็นพื้นที่ในการศึกษา เหตุที่เลือกตำบลหนองควายเนื่องจากในตำบลนี้ได้มีการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานเป็นจำนวนมาก และมีกำนันผู้ใหญ่บ้านที่ประกอบอาชีพรับเหมาก่อสร้างจำนวนหลายหมู่บ้าน อีกทั้งยังอยู่ไม่ไกลจากอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่มากนัก นอกจากนี้ชุมชนยังมีลักษณะเป็นชุมชนชนบทที่กำนันผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทอย่างมากต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน จึงทำให้มีความเหมาะสมสำหรับการศึกษาบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง

3.4 การกำหนดขนาดกลุ่มประชากรตัวอย่าง

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ และตำบลหนองควายมีพื้นที่ไม่มากนักจึงมีประชากรอยู่ไม่มากนัก คือ

1. จำนวนกำนันผู้ใหญ่บ้าน	รวม	11	คน
2. จำนวนสมาชิกสภา อบต.	รวม	29	คน
3. จำนวนประชาชนรวมทั้งตำบลประมาณ		6,686	คน

4. จำนวนพนักงานส่วนตำบลและเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวม 5 คน
จากข้อมูลประชากรทั้งหมดข้างต้น เราจึงสามารถที่จะกำหนดขนาดของกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยได้ดังนี้

1. ขนาดตัวอย่างของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ใช้จำนวน 5 ตัวอย่าง ในการศึกษา
2. ขนาดตัวอย่างของสมาชิกสภา อบต. ใช้จำนวน 5 ตัวอย่าง ในการศึกษา
3. ขนาดตัวอย่างของประชาชนในตำบล ใช้เฉพาะประชาชนที่มีความสนใจในการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ของ อบต.หรือท้องถิ่นอื่น ๆ เป็นจำนวน 10 คน ในการศึกษา
4. ขนาดตัวอย่างของพนักงานส่วนตำบลและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ใช้จำนวน 5 ตัวอย่าง ในการศึกษา

5. ขนาดตัวอย่างของผู้รับเหมาก่อสร้าง ใช้จำนวน 5 ตัวอย่าง
โดยสรุปแล้วในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ใช้ประชากรตัวอย่างในการศึกษารวม ทั้งสิ้น 30 ตัวอย่าง ดังนี้

1. กำนันผู้ใหญ่บ้าน	5	ตัวอย่าง
2. สมาชิกสภา อบต.	5	ตัวอย่าง
3. ประชาชนในตำบล	10	ตัวอย่าง
4. พนักงานส่วนตำบลและเจ้าหน้าที่ของรัฐ	5	ตัวอย่าง
5. ผู้รับเหมาก่อสร้าง	5	ตัวอย่าง

3.5 วิธีการสุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากการวิจัยเชิงคุณภาพประกอบด้วยพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาไม่กว้างและประชากรไม่มากนัก ดังนั้นผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. กำนันผู้ใหญ่บ้าน ใช้การเลือกสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้มาซึ่ง 5 ตัวอย่าง
2. สมาชิกสภา อบต. ใช้การเลือกสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้มาซึ่ง 5 ตัวอย่าง
3. ประชาชนในตำบล โดยสุ่มจากทุกหมู่บ้านในตำบล โดยแต่ละหมู่บ้านได้สุ่มตัวอย่างหมู่บ้านละ 1 คน จากนั้นได้ใช้การเลือกสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือใช้ตัวอย่างเฉพาะประชาชนที่มีความสนใจในการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ของ

อบต.หรือท้องถิ่นอื่น และใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้มาซึ่งตัวอย่างรวม 10 ตัวอย่าง

4. พนักงานส่วนตำบลและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ใช้ประชากรทั้งหมดจำนวน 5 คน

5. ผู้รับเหมาก่อสร้าง ใช้การเลือกสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้มาซึ่ง 5 ตัวอย่าง

ตาราง 3.1 แสดงจำนวนตัวอย่างแต่ละหมู่บ้าน

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนตัวอย่าง
1	บ้านดอกลาย	จำนวน 1 ตัวอย่าง
2	บ้านพ่อน	จำนวน 1 ตัวอย่าง
3	บ้านกองช้าง	จำนวน 1 ตัวอย่าง
4	บ้านต้นแก้ว	จำนวน 1 ตัวอย่าง
5	บ้านหนองควาย	จำนวน 1 ตัวอย่าง
6	บ้านร้อยจันทร์	จำนวน 1 ตัวอย่าง
7	บ้านเหมืองกุง	จำนวน 1 ตัวอย่าง
8	บ้านขุนเส	จำนวน 1 ตัวอย่าง
9	บ้านสันทราย	จำนวน 1 ตัวอย่าง
10	บ้านนาบูก	จำนวน - ตัวอย่าง
11	บ้านสันป่าสัก	จำนวน 1 ตัวอย่าง

3.6 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการศึกษาจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภา อบต. ประชาชนในตำบล พนักงานส่วนตำบลและผู้รับเหมาก่อสร้างในตำบลหนองควาย จังหวัดเชียงใหม่ โดยแบบสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด สร้างขึ้นมาจำนวน 5 ชุด เพื่อใช้สัมภาษณ์กับประชากรแต่ละกลุ่มตัวอย่าง โดยแยกออกจากกัน คือ

1. แบบสัมภาษณ์กำนันผู้ใหญ่บ้าน
2. แบบสัมภาษณ์สมาชิกสภา อบต.

3. แบบสัมภาษณ์ประชาชนในตำบล
4. แบบสัมภาษณ์พนักงานส่วนตำบลและเจ้าหน้าที่ของรัฐ
5. แบบสัมภาษณ์ผู้รับเหมาก่อสร้าง

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงบรรยายถึงบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง และพรรณนาถึงข้อมูลส่วนตัวของกำนันผู้ใหญ่บ้าน

3.8 ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

ประมาณ 12 เดือน ตั้งแต่ ตุลาคม 2542 - กันยายน 2543

ตาราง 3.2 แสดงระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

แผนการดำเนินงานตลอด โครงการ	ด.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
1. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง	...	...										
2. กำหนดวิธี วิจัย วิธีเก็บ รวบรวมข้อมูล สำหรับเครื่อง มือ แบบสัมภาษณ์กึ่ง โครงสร้าง ผู้ ใหญ่บ้าน สมาชิกสภา อบต. ประชาชน พนักงานส่วน ตำบลและผู้รับ เหมาก่อสร้าง			...	...	...							
3. การเก็บตัว อย่าง						...	...	...				
4. วิเคราะห์ข้อ มูล									...			
5. รายงานผล การวิจัย สรุป และเขียนราย งานผลการวิจัย										...	...	...